

УДК 346.7:624

О. О. Квасніцька

СУТНІСТЬ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ПОГЛЯД

Сучасний стан господарської науки свідчить про наявність низки невирішених питань теоретико-методологічного характеру. Сьогодні є всі підстави констатувати про необхідність консолідації вчених-господарників та залучення теорії права для комплексного дослідження питань господарсько-правового регулювання будівельної діяльності.

Значний масив нормативно-правових актів, що регулюють будівельну діяльність, особливості правового статусу учасників, специфіка фінансування будівельного процесу, недостатність відображення правового регулювання будівельної діяльності в науковій та навчальній літературі є підтвердженням актуальності в проведенні комплексних, виважених досліджень даного інституту господарського права.

Правову природу будівельної діяльності в Україні досліджують фрагментарно, так на сторінках юридичної літератури з'являються праці молодих вчених І. Миронець, Н. Трофуненко, П. Покатаєва, М. Омеляненко. Однак зазначені дослідження є вкрай недостатніми, враховуючи те, що будівельна діяльність займає все більший сегмент ринку, є суттєвим інститутом господарського права та потребує системного врегулювання.

Правовідносини, що складаються у сфері будівельної діяльності, піддаються комплексному правовому регулюванню нормами різних галузей права (господарського, цивільного, адміністративного, фінансового, кримінального), а також нормами, що мають різні правові характеристики (нормами загальноправового регулювання і нормами технічних регламентів (технічними нормами)). В зв'язку з цим на сторінках наукової літератури дискусійним залишається питанням галузевої належності будівельної діяльності та особливо це вбачається при розгляді засобів та форм державного регулювання і застосування значного масиву управлінських рішень у містобудівній діяльності.

В Україні господарське право має свій системоутворюючий правовий акт, що дозволило сформувати самостійність цієї галузі права як системи правових норм господарської діяльності, та в сферу господарсько-правового регулювання поряд з іншими галузями економіки ввійшла і будівельна діяльність як різновид господарської діяльності.

У науковій літературі поняття «будівельна діяльність» ототожнюється з поняттям «капітальне будівництво», «будівництво», «містобудівна діяльність» при цьому використовується без визначення дефініції, що дає можливість стверджувати про єдність поглядів. Між тим аналіз законодавства, наукової літератури вказує про відсутність солідарності у визначенні концептуальної сутності будівельної діяльності.

Звернення до сталих визначень «капітальне будівництво», «будівництво» [1, с. 294; 2, с. 8; 3, с. 688; 4, с. 9] дозволяє зробити висновок про їх недосконалість та недопустиму звуженість і як наслідок потребу сучасного, системного підходу до сутності будівельної діяльності в господарському праві України.

З певною мірою умовності та для зручності вивчення даного питання виокремимо групи поглядів дослідників стосовно визначення будівельної діяльності (будівництва, капітального будівництва) в системі права України:

- 1) будівництво — як самостійна галузь економіки;
- 2) будівництво — як економіко-правова форма інвестування;
- 3) будівництво — як процес створення спорудження об'єктів;
- 4) будівництво — як управлінська діяльність;
- 5) будівництво — як техніко-економічна категорія.

Варто зазначити, що аргументація кожного із пропонованих підходів має свої проблемні аспекти, які не дозволяють підійти до сутності будівельної діяльності, так як не враховують ні оновлене законодавство в даній сфері, ні сучасні вимоги розвитку науки теорії держави і права взагалі і господарського права зокрема.

Перший підхід. В перехідний період української економіки відбулася трансформація і реорганізація видів господарської діяльності, галузей, секторів економіки. Саме на початку трансформаційного періоду існувала будівельна галузь в рамках видів діяльності, сутність якої полягала у введенні в дію нових, а також реконструкції, розширення, ремонту і технічного переозброєння діючих об'єктів виробничого та невиробничого призначення. Між тим таке визначення будівельної галузі є надто звуженим, як для галузі, що не дозволяє на сьогодні вказати її відмінності від будівельної діяльності як різновиду господарської діяльності, що призводить до підмінюванні цих понять та не відповідає академічному науковому погляду.

Будівельна галузь посідає одне з основних місць в економіці держави та є сукупністю організацій, що характеризуються єдністю економічного призначення продукції, що виробляється для функціонування всіх галузей національної економіки держави, забезпечення побутових, соціаль-

но-культурних потреб населення, однорідністю матеріалів, що використовуються, спільністю технологічної бази і технологічних процесів, особливим професійним складом кадрів, специфічними умовами праці.

Саме такий підхід до визначення будівельної галузі дозволяє окреслити основні завдання та структуру будівельної галузі, в яку входить регіональне та територіальне будівництво, що у свою чергу обумовлене в працях російських дослідників А. Н. Асаула [5], С. Н. Іванова [6], Н. А. Асаула [7]. Будівельна галузь на сьогодні сформувалася і розвивається як набір територіальних технологічних кластерів, її характеризують притаманні даній галузі ознаки: випуск продукції відповідного призначення; спільність технологічних процесів; наявність однорідних підприємств; наявність професійного складу кадрів; специфічні умови праці.

Галузь будівництва об'єднує діяльність загальнобудівельних і спеціалізованих організацій, проектно-дослідницьких і науково-дослідних організацій, підприємств будіндустрії у складі будівельних об'єднань, а також організацій, що виконують будівельно-монтажні роботи господарським способом. Вживане нині поняття «будівельна галузь» є сукупністю галузей, виробництв і організацій, що характеризуються тісними стійкими економічними, організаційними, технічними і технологічними зв'язками в отриманні кінцевого результату — забезпеченні виробництва основних фондів народного господарства. Саме такий підхід до визначення будівельної галузі дозволяє зробити висновок про включення в її структуру відповідного виду господарської діяльності — будівельну діяльність.

Другий підхід, згідно з яким капітальне будівництво є економіко-правовою формою інвестування, розглядається О. М. Вінник [8] в межах вивчення положень інвестиційного права. Даний підхід базується на тому, що інвестування є елементом господарської діяльності та може здійснюватися в певних формах, до яких і відносять капітальне будівництво, в аспекті окремого сегмента капітальних вкладень. Між тим слід зазначити, мова йде про інвестування в об'єкти (продукцію) капітального будівництва, що здійснюється з метою створення нових і відтворення діючих основних фондів. Та незважаючи на інвестиційний цикл, мова не йде про будівельну діяльність, якій характерні певні засоби державного регулювання, технологічні вимоги, а мова йде про форми інвестування в об'єкти будівництва (і тут слід враховувати як об'єкти капітального, так і некапітального будівництва), що відносяться до фінансової діяльності фізичних осіб та суб'єктів господарювання.

У зв'язку з відсутністю в законодавстві уніфікованого поняття «об'єкти капітального і некапітального будівництва» критеріями їх розмежування слугуватиме: наявність ознак нерухомого майна у відповідності до ЦК України; під час планування таких об'єктів передбачається, що вони будуть експлуатуватися до повного зносу. Відповідно критерієм відмежування некапітальних об'єктів будівництва є: відсутність у них

ознак нерухомого майна; тимчасовий характер використання таких об'єктів. Крім того, слід погодитися з висновками І. М. Миронець, що категорія капітальне будівництво — це елемент радянської епохи [9, с. 170] і в науковій та законодавчій літературі слід відходити від поняття «капітальне будівництво», яке, на жаль, вживаним залишається у Господарському кодексу України (глава 33 «Капітальне будівництво»). Отже застосування терміна «капітальне будівництво» можливе лише в рамках класифікації об'єктів будівництва, що в свою чергу потребує уточнення при підході до визначення економіко-правових форм інвестування, а саме доцільно застосовувати інвестування в об'єкти будівництва.

Третій підхід, згідно з яким капітальне будівництво розглядають як процес створення, спорудження об'єктів. Будівельний процес у літературі визначають як вид відносин, врегульований нормами права, суб'єктами яких являються як фізичні і юридичні особи, так і безпосередньо держава [10, с. 21]. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва» від 27 грудня 2001 р. № 1764 (далі — Постанова) капітальне будівництво розглядається як процес створення нових, а також розширення, реконструкція, технічне переоснащення діючих підприємств, об'єктів виробничого і невиробничого призначення, пускових комплексів (з урахуванням проектних робіт, проведення торгів (тендерів) у будівництві, консервації, розконсервації об'єктів, утримання дирекцій підприємств, що будуються, а також придбання технологічного обладнання, що не входить до кошторису об'єктів [11]. Проте якщо розглядати будівельну діяльність як процес, то законодавче закріплення має певні дефекти, так як не всі складові будівельного процесу зазначені у відповідній Постанові. Окрім цього, висвітлення будівельної діяльності як процесу є відтворенням вузького підходу до розуміння сутності будівельної діяльності як правової категорії, що призведе до розмивання початкових уявлень про її правову природу.

Варто зазначити, що процес будівництва відноситься до технологічної діяльності і в свою чергу будівельна діяльність передбачає проходження певних стадій, які в більшій мірі носять дозвільний характер, комплексно пов'язані між собою, що мають відповідну правову регламентацію та чітко встановлений законодавством порядок. У зв'язку з цим будівельний процес слід розглядати як необхідну складову будівельної діяльності, але не ототожнювати дані поняття, так як сутністю будівельної діяльності є не процес, а діяльність суб'єктів господарювання у сфері виробництва, спрямована на створення (спорудження) об'єктів будівництва шляхом проходження певних стадій.

Четвертий підхід базується на визначенні сутності будівництва як об'єкта адміністративно-правового регулювання. Так В. О. Ромасько визначає будівництво як урегульовану адміністративним законодавством управлінську діяльність у сфері будівництва, реконструкції, реставрації

чи капітального ремонту, одним із суб'єктів якої є орган, наділений владно-розпорядчими повноваженнями [12]. Аргументація даного підходу знаходиться в площині здійснення державного контролю за дотриманням законності й дисципліни під час будівельних робіт та застосування різних форм державного регулювання.

Однак слід констатувати про входження до предмета правового регулювання господарським правом й відносин управління за участю суб'єктів господарювання, в яких орган державної влади або орган місцевого самоврядування, по-перше, наділений господарською компетенцією і, по-друге, здійснює організаційно-господарські повноваження (реалізує вказану компетенцію) безпосередньо щодо суб'єкта господарювання [13, с. 40].

Наряду з цим державне регулювання будівельної діяльності є невід'ємним інструментом ринкової економіки, його засоби, регламентовані господарським законодавством, розповсюджуються і на будівельну діяльність, головним принципом якого є поєднання свободи суб'єктів господарювання і державних інтересів.

Поряд з цим, важлива роль у сфері будівельної діяльності відводиться засобам та формам державного регулювання, здатним забезпечити розширення дії в галузі законів і принципів ринкової економіки, підвищення ефективності виробництва, серед яких фінансово-кредитне забезпечення суб'єктів господарювання, матеріально-технічна підтримка, податкові преференції, інформаційне обслуговування, управлінська допомога; консультативна допомога. Для успішного функціонування зазначених форм важлива наявність конкретної програми формування та розвитку державного регулювання економіки, а також відповідного організаційно-економічного механізму його реалізації. Не слід забувати, що в господарюванні не повинен діяти домінант публічного інтересу, повинен забезпечуватися баланс, що здійснюється безпосередньо за допомогою господарського законодавства, саме в ньому ми знаходимо втілення основних засад ринкової економіки, здійснення структурного регулювання та модернізації будівельної галузі.

Нормативно-правові регулятори забезпечують державний контроль будівельної діяльності через систему будівельних норм, ліцензування, стандартизацію та сертифікацію продукції на всіх етапах будівництва. Система страхування належить до механізмів державного регулювання на етапах проектування, будівництва, експлуатації всіх об'єктів будівництва. Все це є свідченням впливу на економічні відносини, у тому числі господарські, не через управлінські рішення, а через державний вплив, поєднуючи публічні і приватні інтереси учасників будівельної діяльності.

Крім цього, ринковій економіці притаманна така важлива ознака, як саморегулювання, та саме господарське право в змозі поєднати державне регулювання господарської діяльності та її саморегулювання. На даний час в Україні створення моделі ефективного поєднання державно-

го регулювання з саморегулюванням у сфері містобудування, забезпечення господарського порядку на основах саморегулювання професійними об'єднаннями у будівельній діяльності стає актуальним. Про це свідчить існування законопроекту «Про саморегулювні організації у сфері містобудування», розробленого Українською будівельною асоціацією, який визначає організаційно-правові засади створення та діяльності саморегулювних організацій у сфері містобудування, а також порядок здійснення державного нагляду за їх діяльністю.

Аналіз зарубіжної практики регулювання будівельної діяльності показує, що основними регулюючими органами виступають професійні об'єднання будівельників і фахівців суміжних професій: в США це, наприклад, Корпус військових інженерів, Асоціація американських генеральних підрядників, Асоціація американських архітекторів, Американське суспільство інженерів цивільного будівництва і інші недержавні організації; у Великобританії — Федерація підрядників по цивільному будівництву, Національна федерація підприємців у будівництві, Федерація зарубіжного будівництва і інші асоціації; у Японії — Японське товариство інженерів цивільного будівництва, Асоціація генеральних підрядників і інші; у Канаді — Центральна корпорація нерухомого майна, будівель і споруд; у Німеччині — Центральний союз будівництва, Головний союз будіндустрії, Союз спеціалізованих субпідрядників і т. д.

П'ятий підхід обумовлений запереченням щодо існування правового поняття «капітальне будівництво» взагалі. Так, І. Л. Брауде зазначав, що капітальне будівництво (будівництво) є категорією техніко-економічною, тому правового поняття «капітальне будівництво» не має і не може бути [14, с. 8]. Зазначається про доцільність розгляду даного поняття через його правовий режим, так само, як і тоді, коли застосовується економічна категорія «власність» для визначення права власності, її правового режиму. При цьому під правовим режимом розуміється сукупність правових норм, які регулюють відносини капітального будівництва [15, с. 27].

Слід зазначити, що така позиція має право на існування лише в контексті застосування категорії «капітальне будівництво» для визначення або класифікації об'єктів будівництва. Так термін «капітальне будівництво» характеризує будівельну діяльність не в цілому, а лише його об'єкти, тобто якісні характеристики об'єкта будівельної діяльності, без визначення її сутності.

Між тим, розглядаючи капітальне будівництво як діяльність, як вид виробничої діяльності, що має своїм призначенням створення об'єктів будівництва, така позиція є хибною. Адже будівельна діяльність розглядається як правова категорія нарівні із зовнішньоекономічною діяльністю, торговельною, фінансовою та ін., якій властиві загальні ознаки притаманні господарській діяльності в цілому, так і специфічні ознаки, характерні безпосередньо будівельній діяльності.

Аналіз законів України «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про будівельні норми», «Про архітектурну діяльність» дозволяє зробити висновок, що поряд з будівельною діяльністю існують містобудівна, архітектурна діяльність. Однак не можна ототожнювати поняття «будівельна діяльність» і «будівництво», незважаючи на те, що поняття «будівельна діяльність» відображається через «будівництво». У свою чергу містобудівна діяльність охоплює набагато більшу кількість аспектів діяльності, пов'язаної зі створенням середовища для життєдіяльності споживачів, ніж будівельна та архітектурна діяльність, та виходить за межі правового регулювання господарського права.

Відповідно до Закону України «Про основи містобудування» зазначено, що містобудівна діяльність — це цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об'єктів містобудування, спорудження інших об'єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об'єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури [16].

Виходячи з наведеного аналізу поняття «містобудівна діяльність», можна зробити висновок, що до її видів належать наукова, проектна, будівельна діяльність, а також викладацька діяльність з підготовки фахівців у даній галузі та управлінська діяльність. Будівельна діяльність реалізує завдання з організації предметно-просторового середовища, зміни і пристосування первісного середовища до сучасних вимог, що дозволяє стверджувати про її співвідношення з містобудівною діяльністю як часткове з цілим.

Не претендуючи на досконалість та завершеність, але розуміючи, що будь-які дискусії з окресленої проблеми будуть більш результативними за умови подання авторських пропозицій щодо вирішення проблем, будівельна діяльність може бути представлена як різновид господарської діяльності, змістом якої є сукупність практичних дій суб'єктів господарювання і інших учасників господарських правовідносин, спрямованих на створення (спорудження) об'єктів (продукції) будівництва, поєднуючи при цьому організаційно-економічні і техніко-економічні складові.

Для розуміння сутності будівельної діяльності як різновиду господарської діяльності слід визначитися з її характерними ознаками. Так, будівельна діяльність має підприємницький характер і здійснюється з метою отримання прибутку, у виключних випадках будівельна діяльність може мати некомерційний характер. Прикладом може слугувати здійснення будівельної діяльності відповідно до ч. 2 ст. 77 ГК України казенним підприємством, а враховуючи те, що казенне підприєм-

ство здійснює некомерційне господарювання, то і будівельна діяльність буде некомерційною.

Таким чином, враховуючи підприємницький характер, будівельній діяльності притаманні всі ознаки першої, але при цьому слід констатувати наявність специфічних ознак, які дозволяють виокремити будівельну діяльність серед інших видів підприємницької діяльності.

Специфіка ознак будівельної діяльності полягає в спеціальному нормативно-правовому регулюванні; обов'язковості отримання ліцензії на здійснення будівельної діяльності; наявності спеціального та виключного предмета діяльності — виконання будівельних і монтажних робіт під час нового будівництва, розширення, реконструкції, переобладнання, реставрації та ремонту; цільова спрямованість; визначена продукція (об'єкт); наявність стадійності та дотримання технологічного циклу; здійснення технічного нагляду.

Таким чином, будівельна діяльність має дві складові: організаційно-економічного та техніко-економічного спрямування, які у свою чергу мають певні особливості.

До організаційно-економічних особливостей, які визначаються умовами забудови, приналежністю і призначенням об'єктів, що будуються, характером управління і організації будівництва, відносять:

- будівництво на замовлення (практично на кожний об'єкт будівництва або комплекс робіт укладається договір підряду, тобто завідомо відомий споживач будівельної продукції);

- значна кількість учасників — у створенні об'єкта будівництва беруть участь інвестори, замовники, забудовники, проектувальники, підрядники, субпідрядники та інші учасники будівельного процесу;

- різноманіття господарських зв'язків будівництва з іншими галузями народного господарства — будівництво неможливе без постачань різноманітних матеріалів, деталей, конструкцій, технологічного устаткування, будівельних і дорожніх машин і механізмів, послуг різних сервісних і обслуговуючих організацій та ін.;

- ступінь освоєності забудовуваної території (будівництво може вестися в міській смузі, у віддалених від виробничої і комунальної інфраструктури районах, у сільській місцевості і т. д.);

- необхідність комплексного будівництва (виробничі об'єкти з житлом, житло — з благоустроєм, соціальними, культурно-побутовими і освітніми установами і т.д.);

- особливості галузей, для яких споруджуються об'єкти (наприклад, сільське господарство, трубопроводи, аеродроми і т.д.).

До техніко-економічних особливостей, що визначаються технічними особливостями будівельної продукції і будівельного виробництва, відносяться: будівельна продукція — нерухома і територіально закріплена (кожна будівля споруджується на спеціально відведеному майданчику відповідно до плану міської забудови або схеми забудови території); різноманітна (практично немає однакових об'єктів); має великі розміри;

багатодетальна і складна (номенклатура вживаних у будівництві матеріалів, деталей і конструкцій досягає декількох сотень найменувань); матеріаломістка і має велику вагу (матеріальні витрати у вартості будівництва будівель досягають 70 % і більше); носить індивідуальний характер (кожен об'єкт або комплекс будівельно-монтажних робіт виконується за окремим проектом); капіталомістка — вимагає великих одноразових витрат інвестиційних ресурсів; має тривалий термін служби (середній термін експлуатації будов близько п'ятдесяти років).

Особливості будівельного виробництва полягають в такому: тривалість виробничого циклу; робота на відкритому повітрі — вплив кліматичних і погодних умов; залежність від місцевих умов (геологічних, кліматичних, сейсмологічних); пересувний характер ведення робіт (постійне переміщення виробничої бази і робітників з одного будівельного майданчика на інший); необхідність освоєння знову створених виробничих потужностей (доведення випуску продукції до заданого або проектного рівня).

Виходячи з наведеного вище стислого аналізу сутності та особливостей будівельної діяльності як різновиду господарської діяльності, слід констатувати, що неможливо уявити створення оптимального середовища без складових цієї діяльності, які тісно переплетені між собою, поєднуються в процес і органічно доповнюють одне одне. У зв'язку з цим, необхідно зазначити, що в нормотворчій діяльності стосовно будівельної діяльності практично неможливо визначити, який етап в ній є перший, а який заключний, оскільки вона є циклічним процесом, який постійно триває, постійно перебуває в русі.

Підсумовуючи наведене, зазначимо, що будівельна діяльність безспірно відноситься до предмета господарсько-правового регулювання, тому що є галуззю економіки, адже ні цивільне, ні адміністративне право не мають на меті регулювання економіки як такої. Публічно-правові та приватно-правові правовідносини у сфері будівельної діяльності не можуть бути розділені, адже вони об'єднані один об'єктом — економікою, і це вимагає об'єднання їх в єдину групу, в єдиний предмет регулювання господарським правом.

Бачення будівельної діяльності як різновиду господарської діяльності, що складається з відповідних складових елементів, дасть змогу зрозуміти сутність даної правової категорії, уніфікувати навчальні програми та відповідну навчальну літературу господарського спрямування, певною мірою побудувати узгоджену термінологію даного інституту. У цьому контексті слід навести позицію провідного українського теоретика права П. Рабіновича, котрий зазначає, що «відображати правильно сутнісні властивості якісно визначеного явища може лише одне поняття. В інтересах наукової суворості кожне таке поняття повинно б і визначатись особливим, неповторним терміном» [17, с. 38].

Л і т е р а т у р а

1. Попондуполо В. Ф. Коммерческое право. Ч. II / В. Ф. Попондуполо; под ред. В. Ф. Попондуполо, В. Ф. Яковлевой. — СПб.: С.-Петербург. ун-т, 1998. — 518 с.
2. Доценко-Белоус Н. Правовая энциклопедия инвестирования строительства»: практ. пособие / Н. Доценко-Белоус. — К.: Юрид. практика, 2006. — 543 с.
3. Хозяйственное право: учебник / под ред. акад. В. К. Мамутова. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 910 с.
4. Брагинский М. И. Совершенствование законодательства о капитальном строительстве / М. И. Брагинский. — М.: Стройиздат, 1982. — 144 с.
5. Асаул А. Н. Региональный инвестиционно-строительный комплекс существует / А. Асаул, С. Иванов // Экономика строительства. — М., 2002. — № 2. — С. 3—20.
6. Асаул Н. А. Институциональный поход к развитию инвестиционно-строительного комплекса / Н. Асаул // Экономическое возрождение России. — 2005. — № 1 (3). — С. 37—44.
7. Иванов С. Н. Теоретические подходы к исследованию структуры трансакционных издержек ИСК / С. Иванов // Экономическое возрождение России. — 2007. — № 3 (13). — С. 42—49.
8. Вінник О. М. Інвестиційне право: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. М. Вінник. — 2-ге вид. зі змінами та допов. — К., 2009. — 614 с.
9. Миронец І. М. Поняття будівництва і капітального будівництва / І. М. Миронец // Вісник господарського судочинства. — 2009. — № 3. — С. 167—170.
10. Тенякова Л. К. Административно-правовое регулирование деятельности коммерческих организаций-застройщиков в сфере жилищного строительства: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.14 / Тенякова Любовь Константиновна. — Ростов н/Д, 2010. — 189 с.
11. Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва: постановою Кабінету Міністрів України від 27 груд. 2001 р. № 1764 // Офіційний вісник України. — 2001. — № 52. — С. 134.
12. Ромасько В. О. Державний контроль у сфері будівництва: адміністративно-правові засади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / В. О. Ромасько. — Х., 2010. — 20 с.
13. Віхров О. П. Предмет господарського права за господарським кодексом України / О. П. Віхров // Право та управління. — 2011. — № 1. — С. 37—44.
14. Брауде И. Л. Правовое регулирование капитального строительства в СССР: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук / И. Л. Брауде. — М., 1954. — 28 с.
15. Хламов И. Т. Капитальное строительство в условиях ускорения научно-технического прогресса. Плано-организационные проблемы. Ч. 1 / И. Т. Хламов, К. Ф. Шометов. — Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1988. — 152 с.
16. Про основи містобудування: Закон України від 16 листоп. 1992 р. (в ред. від 12 берез. 2011 р.) // Відомості Верховної Ради України — 1992. — № 52. — Ст. 683.
17. Рабинович П. М. Социалистическое право как ценность / П. М. Рабинович. — 2-е изд., стер. — О., 2006. — 168 с.

А н о т а ц і я

Квасніцька О. О. Сутність будівельної діяльності: теоретичний погляд. — Стаття.

У статті пропонується ревізія поняття «капітальне будівництво». Автором пропонується дискусія з питань відносно феноменальної сутності будівельної діяльності, еволюції цього поняття в контексті економічного розвитку видів діяльності і господарських зв'язків. Аналіз наукових підходів до правової категорії «будівництво», усебічне визна-

чення характерних ознак будівельної діяльності, її складових дозволили запропонувати авторське визначення будівельної діяльності як різновиду господарської діяльності, змістом якої є сукупність практичних дій суб'єктів господарювання і інших учасників господарських правовідносин, спрямованих на створення (спорудження) об'єктів (продукції) будівництва, поєднуючи при цьому організаційно-економічні і техніко-економічні складові.

Ключові слова: будівельна галузь, будівельна діяльність, капітальне будівництво, містобудівна діяльність, об'єкти будівництва, господарська діяльність, господарсько-правове регулювання.

А н н о т а ц и я

Квасницкая О. А. Сущность строительной деятельности: теоретический взгляд. — Стаття.

В статье предлагается ревизия понятия «капитальное строительство». Автором предлагается дискуссия по вопросам относительно феноменальной сущности строительной деятельности, эволюции этого понятия в контексте экономического развития видов деятельности и хозяйственных связей. Анализ научных подходов к правовой категории «строительство», всестороннее определение характерных признаков строительной деятельности, ее составляющих позволили предложить авторское определение строительной деятельности как разновидности хозяйственной деятельности, содержанием которой является совокупность практических действий субъектов хозяйствования и других участников хозяйственных правоотношений, направленных на застройку (сооружение) объектов (продукции) строительства, включая при этом организационно-экономические и технико-экономические составляющие.

Ключевые слова: строительная отрасль, строительная деятельность, капитальное строительство, градостроительная деятельность, объекты строительства, хозяйственная деятельность, хозяйственно-правовое регулирование.

S u m m a r y

Kvasnitska O. The essence of the construction activity: a theoretical view. — Article.

In the present publication is proposed revision of the concept of «capital construction». The author is inviting to debate on issues concerning the phenomenal nature of construction activity, the evolution of this concept in the context of economic development activities and economic links. The analysis of scientific approaches to the legal category of «construction», a comprehensive definition of the characteristic signs of construction activity, its components, allowed to offer the author's definition of construction activities, as a form of economic activity, the content of which is the aggregate action of business entities and other participants of economic relations aimed at building (construction) of the objects (product) development, including with the organizational, economic and techno-economic components.

Keywords: construction industry, construction activities, capital construction, urban planning, construction projects, economic activities, economic and legal regulation.